

התורה והארץ (ע"ר)

מכון תורני מדעי למחקר, יישום
והסברת מצוות התלויות בארץ

מידע חקלאי ושיווקי ודיני ברכת שהחיינו, במיני פירות, ירקות וגידולי גרגר (עידכון - תמוז התשע"ח)

בטבלאות הבאות מרוכזים הנתונים העדכניים על הימצאות הפירות בשווקים ובשטחים חקלאיים, וההשלכות לגבי דיני ברכת שהחיינו.

מקרא לטבלאות:

פירות או ירקות המסומנים בירוק מתחדשים גם כיום וניתן לברך עליהם שהחיינו.
פירות או ירקות המסומנים בכתום מצויים במצב גבולי לגבי מצב התחדשותם. הכרעת ההלכה לגביהם מופיע בעמודת "דין הפרי לגבי ברכת שהחיינו" ודין לגבי חלקם, מופיע בהערות.
פירות או ירקות המסומנים בשחור אינם מתחדשים בשוק ואין לברך עליהם שהחיינו, למעט אם מפורטים תנאים מיוחדים בהערות.

הלכות עיקריות:

ברכת שהחיינו נתקנה על פרי שמתחדש משנה לשנה ועל השמחה בכך², אי לכך אין לברך על פרי שאינו מתחדש, גם אם אוכלו לראשונה בחייו³.
הזמן המובחר ביותר לברכה זו היא כשאוכל מהפרי בעונת חידושו, ובדיעבד גם אם ברך כשראה את הפרי על העץ, יצא⁴, וניתן לברך כל עוד לא סיים אכילתו.⁵
יש שפסקו שיברך ברכת הפרי ואח"כ שהחיינו⁶, ויש שפסקו שיקדים ברכת שהחיינו לברכת הפרי⁷, וכל אחד ינהג כמנהג אבותיו.
אין לברך שהחיינו על שני זנים של אותו מין פירות⁸. ויש שנהגו לברך על שני זנים שונים של אותו מין בתנאי שניכר הבדל משמעותי ביניהם במראה ובטעם.⁹

פרי שמצוי כל השנה

להלכה, פרי שנמצא כל השנה על העץ¹⁰, או מגודל כל השנה¹¹, אין מברכים עליו שהחיינו¹². אי לכך, פרי שנמצא כל השנה בשוק באופן רציף בעזרת קירור, אחסון, או יבוא, אין לברך על הפרי כשקונה בשוק¹³, אלא אם כן הפרי החדש ניכר בטעם או במראה לעומת המקורר שאז מברך עליו¹⁴.
אולם, גם פרי או ירק שמצוי כל השנה בעזרת קירור וכו', אם הפרי מתחדש על העץ, ואוכל פרי שיועד שהוא מהיבול החדש, ניתן לברך עליו¹⁵. פרי שמשווק כל השנה בעזרת שימוש בזנים שונים, שאין אחד מהם שגדל בכל השנה, יכול לברך על זן שמתחדש בעץ בביתו, או בשוק כשיועד שזהו פרי שהתחדש¹⁵.

¹ להרחבה ראה ברכת שהחיינו על פירות חדשים בימינו, אמונת עתך 119

² שו"ע או"ח רכה, ג.

³ שו"ע או"ח רכה, ו משנ"ב רכה, טז; וזאת הברכה יח, ז (עמ' 162) ילקו"י רכה, יא, פסקי תשובות רכה, יז.

⁴ שו"ע רכה, ג.

⁵ משנ"ב שם, ס"ק יג.

⁶ משנ"ב שם, ס"ק יב; ערוה"ש או"ח רכה, ה; וזאת הברכה יח, ו (עמ' 160).

⁷ הלק"ט ח"א, רלו; כה"ח רכה, כד; ילקו"י ברכות רכה, ז; יחו"ד ח"ג, טו.

⁸ ביאור הגר"א רכה, ד. וראה בספר וזאת הברכה יח, א-ג (עמ' 165-164); אמ"ר סק"ד וכה"ח רכה סקל"ד.

⁹ שו"ע רכה, ד, מג"א רכה, י, משנ"ב רכה, יד. פניני הלכה ברכות יז, טז; ועיין בא"ח פרשת ראה, יג.

¹⁰ ללא הפסקה מוגדרת של לפחות 30 יום (הליכות שלמה כג, כא). דוגמא לכך הינו הלימון.

¹¹ כדוגמת מלפפון או בננה.

¹² שו"ע רכה, ו; רמ"א, שם; הליכות שלמה כג, כא.

¹³ לכן, אין לברך על תפוחים שקנה בסתם מהשוק, הואיל ויתכן שהם מקירור.

¹⁴ משנ"ב רכה, ס"ק יח; פסקי תשובות, רכה, יז. דוגמא לכך הם פירות הדר חדשים.

¹⁵ ע"פ הנחיית הרב יהודה הלוי עמיחי. ואפילו קנה מהשוק זן שהתחדש שאינו יכול להישמר בקירור- כדוגמת תפוח "ענה", יכול לברך. ראה משנ"ב רכה, ס"ק יח; אג"מ ח"ג או"ח סימן לד. ויש חולקים: פסקי תשובות, רכה, יז; וזאת הברכה פרק יח (עמ' 161); פניני הלכה ברכות ההודאה והשמחה, טו; כדמשמע מכה"ח רכה, ס"ק מז ובא"ח ראה אות י.

ספר דרום ת"ו - שבי דרום

התורה והארץ (ע"ר)

מכון תורני מדעי למחקר, יישום והסבר מצוות התלויות בארץ

טבלאות דיני "שהחיינו" בפירות וירקות:

המינים השונים חולקו לטבלאות של פירות, ירקות וגידולי גרגר. תבלינים ניתן לאכול כל השנה מקירור, ולכך אין לברך עליהם.

הסבר לגבי עמודת "דרכים להארכת עונת השיווק":

זנים שונים: שימוש בזנים שונים המבשילים בעונות שונות ובכך מאריכים את משך שיווק הפרי.
אזורים שונים: גידול באזורים שונים בארץ בעלי אקלים שונה, לצורך שיווק בעונות בהם הגידול קשה.

בתי רשת/חממות: גידול בבתי רשת ובחממות לצורך שיווק, בעיקר בעונת החורף.

קירור/אחסון: שימוש בקירור/אחסון לצורך הארכת משך שיווק הפרי.

יבוא: שימוש ביבוא מחו"ל לצורך הארכת משך שיווק הפרי.

כבישה/קלייה: שימוש בכבישה/קלייה לצורך הארכת משך שיווק הפרי.

אגרוטכניקה: שימוש בטכניקות חקלאיות (לדוגמה הצמאה), לצורך קבלת פרי בעונות שונות.

דין ברכת שהחיינו בפירות שונים¹⁶ (עידכון: תמוז תשע"ח)

הפרי	דין הפרי לגבי ברכת שהחיינו	מועד הנבה טבעי	עונה שלא נמצא בשוק	דרכים להארכת שיווק	הערות
אבוקדו	לא ¹⁷	סוף קיץ-סתיו	פחות מצוי בתחילת קיץ	זנים שונים	על הפרי החדש בעץ או כשיועד שהגיע לשוק פרי חדש, יכול לברך ¹⁸
אגוז המלך	לא	סתיו	אין	אחסון	על הפרי החדש בעץ או כשיועד שהגיע לשוק פרי חדש, יכול לברך ¹⁸
אגוז לוז (אילסר)	לא	סוף קיץ	אין	אחסון	על הפרי החדש בעץ או כשיועד שהגיע לשוק פרי חדש, יכול לברך ¹⁸
אגוז פקאן	לא	סתיו	אין	אחסון	על הפרי החדש בעץ או כשיועד שהגיע לשוק פרי חדש, יכול לברך ¹⁸

¹⁶ הטבלה הוכנה לאחר בירור מקיף ומדויק ככל הניתן. באם נמצא אי דיוק כלשהו, נשמח לקבל הערות ל: machonhat156@gmail.com

¹⁷ אבוקדו מצוי בכמות קטנה בסוף הקיץ לעומת שאר השנה, אבל נראה שעדיין מצוי בשווקים המרכזיים. ובספק ברכת שהחיינו נהגו להחמיר (פרי מגדים רכה, א"א סק"ט; ברכי יוסף תרמג סק"א; יחו"ד א, סט. אולם דעת הב"ח שגבי ברכת שהחיינו אין אומרים ספק ברכות להקל (או"ח, כט) והביאו בצי"א יג, כ) וראה חת"ס או"ח נה. ועיין בפס"ת (רכה, יא) שהביא שיש שאומרים שאין לברך עליו "שהחיינו" הואיל ונאכל כטיפילה.
¹⁸ ע"פ הנחיית הרב יהודה הלוי עמיחי. ראה משנ"ב רכה, ס"ק יח; אג"מ ח"ג או"ח סימן לד. ויש חולקים: פסקי תשובות, רכה' יז; וזאת הברכה פרק יח (עמ' 161); פניני הלכה ברכות ההודאה והשמחה, טו; כדמשמע מכה"ח רכה, ס"ק מז ובא"ח ראה אות' י.

כפר דרום ת"ו - שבי דרום

התורה והארץ (ע"ר)

מכון תורני מדעי למחקר, יישום

והסברת מצוות התלויות בארץ

הפרוי	דין הפרי לגבי ברכת שהחיינו	מועד הנבה טבעי	עונה שלא נמצא בשוק	דרכים להארכת שיווק	הערות
אגס	לא	קיץ	אין	קירור, יבוא	על הפרי החדש בעץ או כשיודע שהגיע לשוק פרי חדש, יכול לברך ¹⁸
אגס נאשי	כן ¹⁹	קיץ	פחות מצוי באביב	יבוא	ראוי לברך על הפרי החדש מהארץ בסוף הקיץ
אוכמניות	כן ²⁰	אביב-קיץ	פחות מצוי בחורף	יבוא	ראוי לברך על הפרי החדש מהארץ בתחילת הקיץ
אנונה	כן	סתיו	קיץ		
אסרולה	כן	קיץ	חורף		
אפרסמון	כן	קיץ-חורף	אביב	זנים שונים, קירור	
אפרסק	כן	אביב קיץ	חורף	זנים שונים	
אשכולית	כן ²¹	סתיו-חורף	פחות מצוי בקיץ	זנים שונים, קירור	ראוי לברך על הפרי המתחדש בתחילת הסתיו
אתרוג	לא ²²	כל השנה	אין		
בוטנה (פיסטוק)	לא	קיץ-סתיו	אין	אחסון	על הפרי החדש בעץ או כשיודע שהגיע לשוק פרי חדש, יכול לברך ¹⁸
גוג'י טרי	כן	אביב-קיץ	חורף		
גודגדן	כן	קיץ	חורף		
גויאבה	כן	סתיו-חורף	אביב-תחילת קיץ		
גויאבה תותית	כן	קיץ	חורף		ישנם מספר מועדי הנבה
גרגר פנמה	כן	קיץ	חורף		ישנם מספר מועדי הנבה
דובדבן	כן	קיץ	חורף		
דוריאן	כן	קיץ			

¹⁹ אגס נאשי מיובא באופן כללי במרבית השנה, אולם נראה שבחודשי האביב ותחילת הקיץ, מייבאים אותו

בכמות קטנה מאוד. וראוי לברך על הפרי החדש שמגיע מהארץ בסוף הקיץ שוודאי הוא חדש.

²⁰ אוכמניות מצויות כל השנה, באביב ובקיץ מתוצרת הארץ, ובסתיו ובחורף מיבוא, אולם רק בחנויות ייעודיות.

לכן, נראה שניתן לברך עליהם. ועדיף שיברך על הפרי החדש המגיע מהארץ בתחילת הקיץ.

²¹ אשכולית, פומלה, תפוז וקלמנטינה ניתנים להשגה בכל השנה- מסוף הקיץ ועד האביב מפרי טרי, ולאחר מכן

בקירור מיוחד. אולם הואיל והפרי מקירור ארוך מיועד בעיקר למיצים והואיל וניכר בחידושו בסוף הקיץ, נראה

שניתן לברך. (ועיין בא"ח פרשת ראה, יא; וזאת הברכה יח, א-ג (עמ' 134-163))

²² עיין משנ"ב רכה' ס"ק טז ובפס"ת רכה יז. ובבא"ח (ראה, יא) הביא בשם בעל פרי האדמה, שמנהג ירושלים

לברך עליו בליל ב' של ר"ה. והוסיף הבא"ח, שיש לברך דווקא אם אוכלו לפני שמברך שהחיינו על ארבע

המינים.

התורה והארץ (ע"ר)

מכון תורני מדעי למחקר, יישום
והסברת מצוות התלויות בארץ

הפרוי	דין הפרי לגבי ברכת שהחיינו	מועד הנבה טבעי	עונה שלא נמצא בשוק	דרכים להארכת שיוק	הערות
זית	לא ²³ ומנהג ירושלים לברך.	סוף קיץ-חורף	אין	כבישה	על הפרי החדש בעץ או כשיודע שהגיע לשוק פרי חדש, יכול לברך (לא משימורים) ¹⁸
חבוש	כן ²⁴	סוף קיץ-סתיו	אביב	קירור, יבוא	ראוי לברך על הפרי החדש מהארץ בסוף הקיץ
חרוב	לא ²⁵	סוף קיץ	אין	אחסון	
ליטשי (ליצ'י)	כן	קיץ	חורף		
לימון	לא	כל השנה	אין	זנים שונים	
מנגו	כן	קיץ	חורף-אביב	אזורים שונים	
מנגוסטין	כן	קיץ	חורף		
מנדרינה		ראה קלמנטינה			
מרולה	כן	קיץ-סתיו	חורף		
משמש	כן	קיץ	שאר השנה		
נקטרינה	כן	אביב קיץ	חורף	זנים שונים	
ספודילה	לא	קיץ	פחות מצוי בחורף		
ספוטה לבנה	לא	במשך השנה	אין		
ספוטה שחורה	כן	קיץ	חורף		
ענבי מאכל	כן ²⁶	אביב-קיץ	פחות מצוי בחורף ובסתיו	זנים שונים, קירור, אזורים שונים, יבוא	ראוי לברך על הפרי החדש המגיע מהארץ בתחילת האביב (יש גם פרי מיובא לפני)
פג'ויה	כן	סתיו	קיץ		
פומלה	כן ²¹	סתיו-חורף	פחות מצוי בקיץ	זנים שונים, קירור	ראוי לברך על הפרי המתחדש בתחילת הסתיו
פיטאיה	כן	קיץ-סתיו	חורף		
פיסטוק		ראה בוטנה			

²³ והגר"מ אליהו זצ"ל כתב שנהגו לברך על זיתים חדשים (וזאת הברכה פרק יח (עמ' 163)) וראה אשרי האיש ח"א סל"ט, יב.

²⁴ חבוש מיובא באופן כללי במרבית השנה, אולם נראה שבחודשי האביב ותחילת הקיץ, מייבאים אותו בכמות קטנה מאוד. וראוי לברך על הפרי החדש שמגיע מהארץ בסוף הקיץ (ולא מיובא) שוודאי הוא חדש.

²⁵ בחורב ייתכן שהפרי הישן פחות איכותי מהחדש. אולם, עיין בפס"ת רכה הערה 123, שהביא שלפוסקים רבים הואיל והפרי אינו חשוב, אין מברכים עליו. וראה וזאת הברכה יח, (עמ' 163), שיש שפסקו לברך.

²⁶ ענבי מאכל כיום מצויים כמעט כל השנה. בסתיו ישנו פרי מקירור (בעיקר ענבים אדומים), ובחורף פרי מיובא. מכל מקום בעיקר בענבים ירוקים עדיין ישנה הפסקה, ובנוסף ניכר החדש לעומת הישן. ולכן נראה שניתן לברך על הענבים הירוקים המגיעים מהארץ בסוף החורף, ואולי עדיף לברך על הירוקים ולפטור את האדומים.

כפר דרום ת"ו - שבי דרום

התורה והארץ (ע"ר)

מכון תורני מדעי למחקר, יישום והסברת מצוות התלויות בארץ

הפרוי	דין הפרי לגבי ברכת שהחיינו	מועד הנבה טבעי	עונה שלא נמצא בשוק	דרכים להארכת שיווק	הערות
פסיפלורה (שעונית)	לא ²⁷	חורף, קיץ	פחות מצוי בסתיו ובאביב		
פפאיה	לא ²⁸	כל השנה	פחות מצוי בחורף		
צבר	לא ²⁹	קיץ	פחות מצוי בתחילת הקיץ	זנים שונים, קירור	
קובו (תפוח פרואני)	כן	קיץ-סתיו	אביב		
קומקוואט		ראה תפוז סיני			
קוקוס	לא ³⁰			יבוא	
קיווי	לא	סוף קיץ	פחות מצוי בתחילת הקיץ	קירור, יבוא	על הפרי החדש בעץ או כשיודע שהגיע לשוק פרי חדש, יכול לברך ¹⁸
קלמנטינה	כן ²¹	סתיו-חורף	פחות מצוי בקיץ	זנים שונים, קירור	ראוי לברך על הפרי המתחדש בתחילת הסתיו
קניסטל	כן	קיץ-סתיו	אביב		
קרמבולה	כן	סוף קיץ-אביב	פחות מצוי בתחילת הקיץ	בתי רשת/חממות, זנים שונים	ההפסקה בשיווק קצרה, והדבר עשוי להשתנות בעתיד.
רימון	כן	סוף קיץ-סתיו	אביב-קיץ	זנים שונים, קירור	
רמבוטן	כן	קיץ-סתיו	אביב		יכול להניב גם בחורף
שזיף אירופאי (מוארך)	כן	קיץ	חורף	זנים שונים, קירור	
שזיף יפני (עגול)	כן	אביב-סתיו	חורף	זנים שונים, קירור	
שסק	כן	אביב	שאר השנה		
שקד יבש	לא	קיץ	אין	אחסון	
שקד ירוק	כן ³¹	אביב-קיץ	חורף		
תאנה טריה	כן	אביב-קיץ	חורף	אזורים שונים	

²⁷ פסיפלורה מניבה מספר פעמים בשנה. ואע"פ שבחלק מהחורף קשה יותר להשיגה, נראה שהשיווק הארצי אינו פוסק.

²⁸ בפפאיה הגידול בחורף מסובך יותר, ולעיתים ישנו פרי פחות איכותי. למרות זאת, היות והפרי מתקבל כל השנה, נראה שאין בכך להגדירה כמין המתחדש, ובנוסף ישנו יבוא שמסייע לשיווק הרציף.

²⁹ בצבר ישנם זנים המניבים רק בעונה מסוימת בשנה (בדר"כ בקיץ). אולם, הואיל ולאחרונה פותחו זנים המניבים ברצף לאורך השנה (על אף שיש פחות פרי בתחילת האביב), נראה שאין לברך עליו. (ועיין פרי האדמה ח"א, ברכות פ"ג, ח; ילקו"י ברכות, רכה, ט)

³⁰ קוקוס הינו מין טרופי המניב לאורך כל השנה בארץ מוצאו. נוסף על כך הוא מיובא לאורך כל השנה לארץ לחנויות המוכרות אותו. לכן נראה שאין לברך עליו. ובספר וזאת הברכה (יח', ח עמ' 162) הביא שהגר"מ אליהו זצ"ל כתב לברך עליו בט"ו בשבט ע"ש.

³¹ השקד נאכל אצל מספר עדות בעודו ירוק, ובצורה הזאת איננו מצוי כל השנה. וצ"ע אם ניתן להגדירו כמין חשוב בדומה לדיין ביחס לחרובים (פס"ת רכה, הערה 123).

התורה והארץ (ע"ר)

מכון תורני מדעי למחקר, יישום
והסברת מצוות התלויות בארץ

הפרוי	דין הפרי לגבי ברכת שהחיינו	מועד הנבה טבעי	עונה שלא נמצא בשוק	דרכים להארכת שיווק	הערות
תות עץ	כן	אביב-קיץ	שאר השנה		נגוע מאוד בחרקים
תמר לח	לא, אולם יכול לברך שהחיינו על "תמר ברהי" ³²	סתיו		קירור	על הפרי החדש ³² בעץ או כשיודע שהגיע לשוק פרי חדש, יכול לברך
תפוז	כן ²¹	סתיו-חורף	פחות מצוי בסוף הקיץ	זנים שונים, קירור	ראוי לברך על הפרי המתחדש בתחילת הסתיו
תפוז סיני (קומקוואט)	לא ³³	סתיו-אביב	פחות מצוי בקיץ		
תפוח	לא	קיץ	אין	קירור, יבוא	על הפרי החדש ³⁴ בעץ או כשיודע שהגיע לשוק פרי חדש, יכול לברך, כגון "תפוח ענה"

³² ע"פ פסיקת הרב יהודה עמיחי. ועיין הערה 18 דעת החולקים. וישנם זנים שאינם נשמרים בקירור כדוגמת "ברהי" שוודאי שאינם מהמקורר.

³³ תפוז סיני מניב בעיקר בתקופת סתיו-אביב. אולם, היות ויכול להניב כל השנה, נראה שלא כדאי לברך.

³⁴ ע"פ פסיקת הרב יהודה עמיחי. ועיין הערה 18 דעת החולקים. וישנם זנים שאינם נשמרים בקירור כדוגמת "ענה" שוודאי שאינם מהמקורר.

התורה והארץ (ע"ר)

מכון תורני מדעי למחקר, יישום והסברת מצוות התלויות בארץ

דין ברכת שהחיינו בירקות שונים³⁵ (עידכון: סיוון תשע"ח)

הירק	דין הירק לגבי ברכת שהחיינו	מועד הנבה טבעי	עונה שלא נמצא בשוק	דרכים להארכת שיווק	הערות
אבטיח	כן ³⁶	אביב-קיץ	פחות מצוי בסתיו	זנים שונים, אזורים שונים	ראוי לברך על הפרי המתחדש בתחילת האביב
אננס	לא	כל השנה	פחות מצוי בחורף	זנים שונים, יבוא	
אספרגוס	לא	אביב-קיץ	פחות מצוי בחורף		
אפונה תרמילים	לא	חורף	אין	אחסון, שימורים	
ארטישוק	כן ³⁷	חורף	קיץ		נגוע מאוד בחרקים
בטטה	לא	סתיו-חורף	אין	אגרוטכניקה, אחסון	
במיה	כן ³⁸	קיץ	אביב		
בננה	לא	כל השנה	פחות מצוי בסוף הקיץ	בתי רשת	
בצל יבש	לא	כל השנה	אין	אחסון	
עלי בצל ירוק	לא	כל השנה	אין	קירור	
בצל טרי	לא	כל השנה	אין	אחסון	
ברוקולי	לא	חורף	פחות מצוי בקיץ	קירור	
גזר	לא	אביב-קיץ	אין	אחסון	
גמבה	לא	אביב-קיץ	אין	חממות	
דלורית	לא	אביב-קיץ	אין	אחסון	
דלעת	לא	אביב-קיץ	אין	אחסון	
חזרת	לא	אביב	אין	אחסון	
חסה	לא	חורף	אין	זנים שונים	
חציל	לא	אביב-קיץ	אין	חממות	

³⁵ הטבלה הוכנה לאחר בירור מקיף ומדויק ככל הניתן. באם נמצא אי דיוק כלשהו, נשמח לקבל הערות ל: machonhat156@gmail.com

³⁶ באבטיח, הגידול נמשך במשך כל השנה כאשר בחורף ובסתיו הוא מתבצע בערבה. עם זאת, בשווקים המרכזיים, הפרי כמעט ולא מצוי בחלק ניכר מהסתיו והחורף, וגם כשהוא נמצא פחות איכותי וביוקר. לכן נראה שניתן עדיין לברך עליו. חשוב לציין שהפרי המגיע בתחילת העונה (וכ-80% מסך האבטיח בשנה), מקורו בצמחים המורכבים מין בשאינו מינו על דלעת. לכן, לפוסקים שלא לברך על כלאיים אין לברך עליו. (עיין יב"א ח"ה, יט. וצ"ע ששם צירף להקל לברך הואיל והדרים הינם ספק מינו)

³⁷ ארטישוק אינו מצוי בקיץ ולכן נראה שניתן להגדירו כמין המתחדש. מכל מקום, ישנם פוסקים (בעיקר מפוסקי אשכנז - ערוה"ש רכה, יב; וזאת הברכה יח, ד-ה (עמ' 161)) שהצריכו לברכה דווקא ירק חשוב, ויתכן שלא ניתן להגדירו כך.

³⁸ במיה אינה מצויה באביב. כפי שצוין ביחס לארטישוק ישנם פוסקים (בעיקר מפוסקי אשכנז) שהצריכו מין, חשוב ויתכן שלא ניתן להגדירו כך.

התורה והארץ (ע"ר)

מכון תורני מדעי למחקר, יישום והסברת מצוות התלויות בארץ

הירק	דין הירק לגבי ברכת שהחיינו	מועד הנבה טבעי	עונה שלא נמצא בשוק	דרכים להארכת שיווק	הערות
כוסברה	לא	סתיו-חורף	אין	זנים שונים, קירור	
כרוב אדום	לא	סתיו-חורף	אין	זנים שונים, קירור	
כרוב לבן	לא	סתיו-חורף	אין	זנים שונים, קירור	
כרובית	לא	סתיו-חורף	אין	זנים שונים, קירור	
כרפס עלים	לא	סתיו-חורף	אין	זנים שונים, קירור	
כרפס שורש	לא	סתיו-חורף	אין	זנים שונים, קירור	
לוף (כרישה)	לא	סתיו, אביב	פחות מצוי בקיץ	אגרוטכניקה, אחסון	
לפת	לא	סוף קיץ-סוף אביב	פחות מצוי בקיץ	אגרוטכניקה, אחסון	
מלון	לא ³⁹	אביב-קיץ	פחות מצוי בסתיו	זנים שונים, אזורים שונים	
מלפפון	לא	אביב-קיץ	אין	חממות	
נענע	לא	כל השנה	אין	זנים שונים, קירור	
סלק אדום	לא	סתיו-אביב	אין	זנים שונים, קירור	
סלק עלים	לא	כל השנה	אין		
עגבניה	לא	אביב-קיץ	אין	חממות	
פול תרמילים	לא	אביב	אין	אחסון	
פטל	כן	קיץ	חורף		
פטריות	לא	כל השנה	אין		
פטרזיליה עלים	לא	סתיו-חורף	אין	זנים שונים, קירור	
פטרזיליה שורש	לא	סתיו-חורף	אין	זנים שונים, קירור	
פלפל	לא	אביב-קיץ	אין	חממות	

³⁹ במלון, בדומה לאבטיח, הגידול נמשך במשך כל השנה כאשר בחורף ובסתיו הוא מתבצע בערבה. עם זאת, הוא מצוי יותר מאבטיח ונראה שקשה להגדירו כמתחדש בשווקים. ובספק ברכת שהחיינו נהגו להחמיר (פרי מגדים רכה', א"א סק"ט; ברכי יוסף תרמג סק"א; יחו"ד א, סט אולם דעת הב"ח שגבי ברכת שהחיינו אין אומרים ספק ברכות להקל (או"ח, כט) והביאו בצי"א יג, כ) וראה חת"ס או"ח נה. בנוסף, חשוב לציין שחלק מהפרי שמגיע בתחילת העונה (וכ-30% מסך המלון בכל השנה), מקורו בצמחים המורכבים מין בשאינו מינו על דלעת. ולמרות שמדובר בחלק מהפירות בלבד, יתכן שלפוסקים שלא לברך על כלאיים אין לברך עליו.

כפר דרום ת"ו - שבי דרום

התורה והארץ (ע"ר)

מכון תורני מדעי למחקר, יישום

והסברת מצוות התלויות בארץ

הירק	דין הירק לגבי ברכת שהחיינו	מועד הנבה טבעי	עונה שלא נמצא בשוק	דרכים להארכת שיווק	הערות
פלפל חריף	לא	אביב-קיץ	אין	חממות	
צנון	לא	חורף-אביב	פחות מצוי בקיץ		
צנונית	לא	חורף-אביב	פחות מצוי בקיץ		
קולורבי	לא	סתיו-תחילת קיץ	אין	קירור	
קישוא	לא	אביב-קיץ	אין	חממות	
שום	לא	קיץ, סתיו	אין	אחסון	
שומר (אניס)	לא	קיץ-אביב	פחות מצוי בקיץ	אגרוטכניקה, זנים שונים	
שעועית תרמילים	לא	אביב-סתיו	אין	אגרוטכניקה, אחסון	
שמיר	לא	סתיו-חורף	אין	זנים שונים, קירור	
תות שדה	כן ⁴⁰	סתיו-אביב	פחות מצוי בקיץ	אזורים שונים, זנים שונים	
תפוחי אדמה	לא	חורף-תחילת קיץ	אין	אחסון	
תרד	לא	סתיו-חורף	פחות מצוי בקיץ	קירור	

⁴⁰ בתות שדה ישנו שיווק כיום גם באביב ובקיץ, מפרי המגיע מאזורי ההר (בעיקר בגולן). מכל מקום נראה שבשוק המרכזי עדיין אין תות שדה בכל השנה, ובנוסף השיווק בחודשים החמים מוגבל לזנים מסוימים שיתכן שפחות איכותיים.

התורה והארץ (ע"ר)

מכון תורני מדעי למחקר, יישום
והסברת מצוות התלויות בארץ

דין ברכת שהחיינו בגידולי גרגר שונים⁴¹ (עידכון: סיוון תשע"ח)

הערות	דרכים להארכת שיווק	עונה שלא נמצא בשוק	מועד הנבה טבעי	הדין לגבי ברכת שהחיינו	גרגרים
	אחסון	אין	אביב-קיץ	לא	אורז
	אחסון, שימורים	אין	חורף	לא	אפונה
	אחסון	אין	קיץ	לא	בוטנים (אגוזי אדמה)
	אחסון, קלייה	אין	קיץ	לא	גרעיני אבטיח
	אחסון, קלייה	אין	קיץ	לא	גרעיני דלעת
	אחסון, קלייה	אין	קיץ	לא	גרעיני חמניות
	אחסון	אין	אביב-קיץ	לא	דוחן
	אחסון	אין	סתיו	לא	זנגביל (ג'ינג'ר)
	אחסון	אין	אביב-קיץ	לא	חיטה
	אחסון, חממות	אין	אביב	לא	חמוס (חימצה)
	אחסון	אין	אביב	לא	טף (אינג'רה)
	אחסון	אין	אביב	לא	כוסבר
	אחסון	אין	אביב-קיץ	לא	כוסמין
	אחסון	אין	אביב-סתיו	לא	לובי/רוביא (שעועית העין השחורה)
	אחסון	אין	קיץ-סתיו	לא	סויה
	אחסון	אין	אביב	לא	עדשים (עדשה תרבותית)
	אחסון	אין	אביב	לא	פול
	אחסון	אין	אביב	לא	פרג

⁴¹ הטבלה הוכנה לאחר בירור מקיף ומדויק ככל הניתן. באם נמצא אי דיוק כלשהו, נשמח לקבל הערות ל:

machonhat156@gmail.com

כפר דרום ת"ו - שבי דרום

התורה והארץ (ע"ר)

מכון תורני מדעי למחקר, יישום

והסברת מצוות התלויות בארץ

הערות	דרכים להארכת שיווק	עונה שלא נמצא בשוק	מועד הנבה טבעי	הדין לגבי ברכת שהחיינו	גרגרים
	אחסון	אין	קיץ	לא	קימל
	אחסון	אין	אביב	לא	קוואקר (שיבולת שועל)
	אחסון	אין	אביב-סתיו	לא	שעועית יבשה
	אחסון	אין	אביב	לא	שעורה
נגוע מאוד בחרקים	קירור	פחות מצוי בסוף חורף-אביב	קיץ	לא ⁴²	תירס קלחים
	שימורים	אין	קיץ	לא	תירס גרגרים

⁴² תירס קלחים אינו מצוי בסוף החורף (בתחילת החורף יש בעיקר מקירור), אולם אין הבדל משמעותי בטעם ובמראה בין תירס מקלחים לשימורים, ולכן אין לברך. נוסף על כך צ"ע אם ניתן להגדירו ירק חשוב (עיין הערה 37 ביחס לארטישוק) ויש גם מוצר של תירס קלחים באריזת ואקום המיובא מחו"ל. ראוי לציין שלפוסקים רבים אין לאכול כיום תירס קלחים שאינו מפוקח מחרקים, הואיל והוא נגוע בחרקים.